

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum ordo sit sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

potestatem offerendi sacrificium Deo. Quarto figuram. Hic enim ordo figuratus est in filiis Aaron qui sacerdotio fungebantur. Quinto institutione: quia Christus primo duodecim elegit quos apostolos vocavit, quorum vices gerunt in Ecclesia Pontifices, deinde septuaginta duos discipulos elegit, quorum vicem in Ecclesia gerunt simplices sacerdotes. Hoc officio Christus usus est quum seipsum in ara crucis obtulit, & quando in cena panem & vinum in corpus suum transubstantiauit. Postea dicit quod omnes ordines in hoc conveniunt quod sunt sacri, quia in eis aliquid sacrum confertur, scilicet gratia: quod specialiter diaconatus & presbyteratus dicuntur sacri, patet, quia hos solum primitiva Ecclesia habuit, ceteros vero processu temporis sibi instituit. In omnibus traditur aliqua spiritualis potestas, & ideo nomen ordinis omnibus convenit. Postea dicit quod quaedam sunt nomina quae non important ordinem, sed dignitatem & officium, ut nomen Episcopi & Confessoris: & assignat rationem nominis, ponit etiam differentiam inter Episcopos, Patriarchas, Metropolitanos, & Archiepiscopos, & declarat unde haec nomina sumptum exordium. Postea declarat de quibusdam aliis officiis, sicut sunt Vates, Cantores, quae omnia ponuntur in litera. Ultimo ponit admonitionem salubrem dicens, quod qui praecellunt ordinis dignitate, debent praecedere vitae sanctitate, ut plebs ipsis commissa eorum imitatione proficiat. Addit etiam unde dicitur missa: quia scilicet in ea mittitur hostia, cuius commemoratio fit in sacrificio, vel quia missus caelestis venit ad eam consecrandam.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum Ordo sit sacramentum.

Circa distinctionem istam quaeritur de duobus in generali. Primum est de Ordine. Secundum de his quae ordini sunt annexa. Quantum ad primum primo quaeritur vtrum ordo sit sacramentum, & arguitur quod non: quia sacramentum est spirituale medicamentum, ut dictum fuit supra distinctione prima, sed ordo non est medicamentum, quum debeat conferri sanis & non infirmis, ergo non est sacramentum.

2. Item quod non est vnum Sacramentum non est Sacramentum, sicut quod non est vnus homo non est homo, sed ordo non est vnum sacramentum, ergo &c. Minor probatur, quia si ordo est sacramentum plures ordines sunt plura sacramenta, sunt autem plures ordines, & non vnus tantum, ergo &c.

3. **IN CONTRARIUM** est, quia illud per quod homo efficitur dispensator sacramentorum est sacramentum (quia causa non est deterior effectu) sed per ordinem homo efficitur dispensator sacramentorum, ergo ordo est sacramentum.

4. **RESPONSIO.** Circa questionem istam videntur esse tria. Primum est, quid sit ordo, prout nunc loquimur de ordine. Secundum est, an debeat esse in ecclesia. Tertium est, vtrum sit sacramentum.

5. Quantum ad primum sciendum est quod ordo tripliciter accipitur, vno modo pro relatione vel habitudine ordinatorum: & sic loquitur de ipso beatus Aug. lib. de civi. Dei, quod ordo est pariter dispariumque rerum sua loca cuiusque tribuens dispositio, & hoc modo non loquimur hic de ordine. Alio modo accipitur ordo pro gradu qui ordinem primo modo acceptum facit: cum enim ratio ordinis prout est relatio plura requirat (vnus enim solus non est ordo) ideo vbi primo occurrit aliquid additum alteri, ibi incipit esse ordo, ita quod secundum additum primo complet rationem ordinis, & ideo gradus iste secundus ordo dicitur, quia constitutum in tali gradu primo dicitur ordinatum. Et si fit ibi gradus inferioritatis & superioritatis additus communi statui dicitur ordo, & constitutus in eo dicitur ordinatus siue in statu seculari, siue ecclesiastico. Tertio modo accipitur ordo pro eo quod exterius sensibilibiter geritur circa aliquem, ut in aliquo gradu super alios constituitur: sicut alicui traditur calix cum pane & vino sub praescripta forma verborum, ut constituitur in gradu sacerdotii super populum, & hoc magis proprie debet vocari ordinatio quod ordo, sic tamen accipit Magister ordinem in litera, & diffinit dicens: quod ordo est signaculum

quoddam ecclesiae (accipiens signaculum pro eo quod sensibilibiter exterius geritur) per quod spiritualis potestas ordinato traditur & officium, his duobus vltimis modis pertinet ad propositum nostrum ordo.

6. Quantum ad secundum dicendum est quod ordo vtroque dictorum modorum acceptus debet esse, & est in ecclesia: quod patet primo de ordine prout dicitur gradum superioritatis in potestate, vel officio, quia aequae vel magis regulatus debet esse processus ecclesiae ordinatus ad esse gratiae, sicut processus naturae ordinatus ad esse naturale. Sed in processu naturae est ordo quo quaedam sunt aliis superiora, & eis habent influere, ergo potestas dispensandi debet esse ordo, quo quidam sunt aliis superiores potestate & officio, ut habeant aliis influere dispensando sacramenta gratiae. Item ecclesia militans exemplata est a triumphante secundum illud Exod. 15. Inspice & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstrarum est, sed in ecclesia triumphante est ordo quo quidam angeli sunt aliis superiores, & habent eis influere diuinas illuminationes, ergo similiter in ecclesia militante debet esse gradus superioritatis in quibusdam, qui habeant aliis diuinas ministrare. Item patet de ordine tertio modo sumpto, quia potestas ecclesiae per qua quidam habent aliis ministrare diuina debet esse nota ecclesiae, sed non esset nota nisi traderetur sub aliquo sensibili verbo, vel signo, vel vtroque simul: cum omnis nostra cognitio ortum habeat a sensu, & ex sensibilibus, ergo potestas dispensandi diuina debet in ecclesia tradi sub aliquibus signis sensibilibus: & talis traditio vocatur proprie ordinatio.

7. Ex his patet faciliter tertium principale, scilicet an ordo sit sacramentum, quia ordo primo modo acceptus est sola relatio. Secundo autem modo acceptus est spiritualis potestas, vel deputatio ad dispensationem sacramentorum, & neutro istorum modorum est sacramentum, ut de se patet. Sed tertio modo est sacramentum, quod patet sic: vbi cumque sub velamento rerum sensibilibus confertur sanctitas, vel mancipatio ad aliquid sacramentum, ibi est verum sacramentum, sed in ordinatione confertur sanctitas & mancipatio ad sacros actus, ergo &c. Maior patet ex dictis supra, dist. 1. q. 1. Minor similiter patet quantum ad alterum membrum, scilicet quod per ordinationem traditur potestas & mancipatio ad actus sacros sub velamento signorum sensibilibus, hoc enim patet ex secundo membro: sed quod conferatur sanctitas per gratiam nisi suscipiens ponat obicem patet, quia cuiusque datur potestas aliqua seu officium diuinitus, donantur & illa sine quibus exequutio illius potestatis vel officii non potest congrue fieri, Deus enim non deficit in necessariis, sed per ordinationem confertur potestas siue officium ministrandi diuina quae sine gratia congrue ministrari non possunt, ut probatum fuit supra, ergo in ordine confertur gratia, vel potius augetur, quia ad sacros ordines nullus debet accedere cum conscientia peccati mortalis, alioquin peccat mortaliter. Et sic patet primum.

8. Ad primum arg. dicendum quod sacramentum ordinis est spirituale medicamentum, non illius qui ordinem suscipit, quia iam debet esse sanus, sed communitatis: quia per ordinem efficitur homo dispensator sacramentorum, per quae confertur spiritualis gratia & sanitas, ut sunt baptismus & penitentia, vel conformatur vel augetur, ut eucharistia &c.

9. Ad secundum arg. respondetur dupliciter. Vno modo quod ordo proprie & simpliciter dicitur, & qui est sacramentum est solum sacerdotium comprehendendo sub sacerdotio episcopatum, qui est sacerdotium completum & perfectum, ceteri autem dicuntur ordines secundum quod nec sunt sacramenta, sed potius quaedam sacramentalia antecedentia ad sacerdotium de congruitate, & non de necessitate, ut omnes inferiores ordines, quemadmodum Sacramento baptismi adiuncta sunt exorcismus, & catechismus: & si hoc esset verum, tunc non esset nisi vnum sacramentum ordinis: de hoc tamen magis dicitur inferius. Alio modo potest dici quod ordo est sacramentum non vnitate indiuisibilitatis, ut punctus, aut continuitatis, ut linea, sed vnitate perfectionis, quando concurrunt omnia

quæ requiruntur ad perfectam consequutionem finis ad quâ res ordinatur: sacramentum autè ordinis ordinatur ad sacramentum Eucharistiæ ministrandum, & quæ requiritur eius cõfectio quæ pertinet ad sacerdotè, & præparatio materiæ, & eius oblatio, quæ pertinet ad diaconû & subdiaconum, & dispositio populi, quæ pertinet ad minores ordines, vt postea dicitur, & ordinatio ministrorum, quæ pertinet ad episcopum, propter quod omnes ordines sunt vnum sacramentû vnitæ perfectiõnis, & vnus ordo vnitæ attributionis. & hoc sufficit.

QUESTIO SECUNDA.
Vtrum sint tantum septem ordines.

Secundò quæritur vtrum sint tantum septem ordines. Videtur quod debeant esse plures: quia hierarchia ecclesiastica exemplata est à cœlesti, secundum Dionysium, sed in cœlesti sunt nouem ordines, ergo totidem debent esse in ecclesiastica.

2 Item prophetia Psalmorum est nobilior inter alias prophetias, sed ad pronuntiandum alias prophetias est vnus ordo, scilicet lectoratus, ergo ad pronuntiandum Psalmos debet esse alius ordo, scilicet psalmi status: quod confirmatur per illud quod habetur dist. 23. ca. psalmista: ergo sunt plures ordines quam septem.

3 IN Contrarium arguitur & ostenditur quod sint pauciores ordines quam septem: quia de ritu & numero sacramentorum debemus sequi traditionem apostolorum qui immediatè à Christo acceperunt, sed apostolica doctrina solum facit mentionem de tribus ordinibus scilicet Episcopo, Presbytero, & Diacono, ergo non debemus plures ordines ponere.

4 Item Ordines distinguuntur secundum actus ordinis, sed actus ordinis secundum Dionysium sunt tantum tres, scilicet purgare, perficere, & illuminare, ergo & ordines debent esse tantum tres.

5 RESPONSIO. Videnda sunt tria. Primum est qualis sit diuisio ordinis communiter accepti in ordines specialiter dictos. Secundum est de numero & sufficiëntia ordinum. Tertium est de quadâ diuisiõne quasi accidentaliquæ est per sacrum & non sacrum.

6 Quantum ad primû videtur aliquibus (sicut tacitum fuit supra in prima solutione secundi argumenti) quod ordo in generali acceptus nõ diuiditur in speciales ordines sicut in sacramenta, sed sicut in sacramenti & sacramentalia, ita quod solum sacerdotium est ordo & sacramentum, cetera verò sunt ordines non tamen sacramenta, sed solum quædam sacramentalia. & hoc probatur tripliciter.

7 Primò sic: quando plures actiones ordinantur ad vnum spirituale effectum, ita quod vna attingit ipsum, aliq verò solû disponunt, illa sola quæ principaliter attingit, est sacramentum, cetera verò sunt sacramentalia tantum sicut patet de catechismo & exorcismo respectu ablutiõis sub determinata forma verborû: quia enim oēs iste actiones ordinantur ad abluõnem peccati originalis, & ad hanc attingit sola ablutio, cetera verò solû disponunt, ideo sola ablutio est sacramentum, exorcizatio autem & catechizatio sunt sacramentalia tantum, nunc est ita quod omnes ordinationes ministrorum Ecclesiæ sunt principaliter propter sacramentum Eucharistiæ conficiendum & ministrandum, ad hoc autem attingit sola potestas ordinis Sacerdotalis, cetera verò solû disponunt, quædam à remotis, & alia de propinquo, ergo sola ordinatio Sacerdotalis est Sacramentum, cetera verò sunt sacramentalia tantum.

8 Secundò sic: sicut potestas quæ datur in Baptismo est ad suscipiendum sacramenta, sic potestas ordinis (vt est sacramentum) est ad conficiendum vel conferendum ea (correspondent enim sibi inuicem sicut potètia actiua & passiua) sed in ordinibus sub sacerdotio nõ confertur aliqua potestas ad conficiendum vel cõferendum sacramenta, vnde Diaconus qui superior est inter illos ex ordine non habet aliquod sacramentum conficere vel conferre, quamuis sacramentum eucharistiæ confectum à sacerdote habeat mediãte vase portare vel dispensare solummodo portando vel offerendo, ergo nullus ordo sub sacerdotio est propriè sacramentum.

9 Tertio, quia in ordinatione sacerdotis confertur potestas vel deputatio per quâ ordinatus potest aliquid facere quod non poterat prius etiã quoad genus facti, sicut ordinatus in sacerdotem potest conficere corpus domini & absoluere in foro penitentia, quod non poterat ante ordinationem, sed in ordinibus inferioribus sacerdotio nulla potestas vel deputatio cõfertur ordinato per quam possit aliquid facere interius vel exterius quod non poterat prius, sed solû per quâ licet facere quod nõ licebat prius: quicquid enim potest diaconus ordinatus, pura legere euãgelium, ministrare sacerdoti &c. totû poterat prius facere, sed non licebat ei, & similiter est de inferioribus ordinibus, ergo cum potestas sit ad posse & non ad licere, potestas quæ confertur in aliis ordinibus à sacerdotio non est potestas simpliciter, sed secundum quid: nec illi ordines sunt ordines simpliciter, cum ordo sit signaculum ecclesiæ mediante quo spiritualis potestas traditur ordinato, vt dictum fuit prius, quare nec sunt sacramenta simpliciter, sed secundum quid siue quædam sacramentalia, & quod plus est in quibusdam minoribus ordinibus nõ datur potestas per quam ordinatus possit aliquid facere vel ei liceat quod prius nõ posset vel ei non liceret, vt patet de ostiario, lectore, & acolito: omnia enim officia prædictorum ordinum licitè faciunt non ordinati sicut ordinati secundum vsum vniuersalis ecclesiæ, vnde deputatio ad prædicta officia facienda videtur esse ab institutiõne ecclesiæ ad solennitatem diuini cultus, ecclesiæ autem non habet instituire sacramenta sed solum sacramentalia, quare &c. Et confirmatur hoc per commune dictum doctorum: dicunt enim communiter quod distinctio ordinum nõ est totius integralis in suas partes, nec totius vniuersalis in partes subiectiuas, sed totius potestatiui, cuius hæc est natura quod totum secundum completam rationem est in vno, in aliis autem est quædam participatio ipsius, & ita est hic tota enim plenitudo huius sacramenti est in vno ordine, s. in sacerdotio, in aliis autè est quædam participatio ordinis. Ex quo ergo tota plenitudo sacramenti est in sacerdotio, in aliis autem est solum quædam participatio, patet quod nõ sunt sacramenta propriè sed sacramentalia quædam: nec video quare hoc non possit teneri probabiliter, imò non videtur quod aliter possit saluari dictum Fratris Tho. cuius sunt verba præcedentia, quia si quilibet ordo est per se & simpliciter sacramentum, tunc plures ordines sunt plura sacramenta, & non vnum tantum (vt ipse dicit) & iterum ordo erit totum vniuersale ad speciales ordines, & sacramentum similiter, & speciales ordines erunt eius partes subiectiuæ. Quia illæ sunt partes subiectiuæ quæ per se & simpliciter recipiunt prædicationem sui totius, & sic esset in proposito si quilibet ordo esset per se & simpliciter sacramentum, quod tamen ipse negat. Si verò omnes ordines sunt vnum sacramentum, vt partes eius, quemadmodum consecratio panis & consecratio vini faciunt vnum sacramentum completum eucharistiæ, sequeretur quod speciales ordines essent partes integrales vnius sacramenti ordinis: quemadmodum in sacramento eucharistiæ consecratio panis & consecratio vini sunt partes integrales eius, hoc autem iterum negat. Non restat ergo quod possit saluari eius intentio nisi supradicto modo, scilicet quod sacerdotium sit per se & simpliciter ordo & sacramentum, cetera verò sunt sacramentalia.

10 Posset tamen aliquis sic instare: Omne illud in quo confertur gratia ex opere operato est sacramentum, sed in ordinatione diaconi & subdiaconi cõfertur gratia ex opere operato, ergo sunt sacramenta. Minor probatur vt prius sic: Quicumque deputatur diuinitus ad aliquod officium, cuius executio non potest cõgruè fieri sine gratia, illi datur gratia cum collatione officij: quia Deus nõ desinit in necessariis, sed diaconus & subdiaconus in sua ordinatione deputantur ad officia quæ congruè sine gratia exequi nõ possunt. Deputantur enim ad sacra tractanda quæ immundus tangere nefas est secundum Dion. 1. cap. eccle. Hier. ergo in eorum ordinatione confertur eis gratia, ergo sunt sacramenta.

11 Et dicendum est ad hoc quod maior propositio est vera in illis operibus quæ directe & immediatè ordinantur ad tollendum peccatû: quia cum peccatum non tollatur nisi

q. proxima
precedens.

q. proxima
precedens.